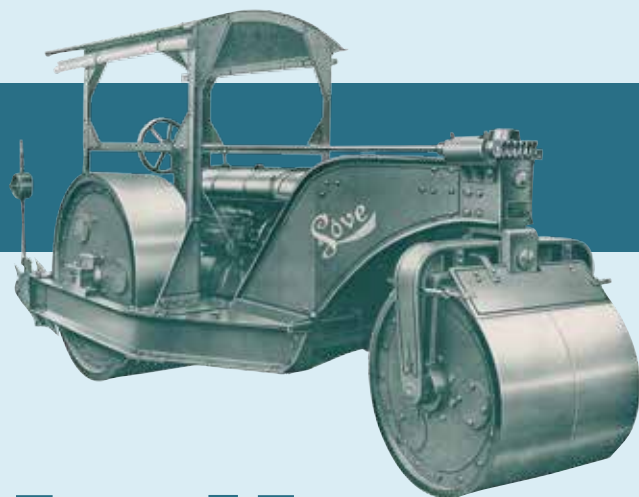

Denne artikel om Pedershåb Maskinfabrik's historie, er første del og kommer til at strække sig over 3 numre af Pioneren.

Pedershåb Maskinfabrik

TEKST OG BILLEDER: BENT-OLE LARSEN

Peder Nielsen er født i Tylstrup, 8-9 km syd for Brønderslev, Brønderslev kommune i Nordjylland og startede d. 1. maj 1877 sammen med broderen sin fabrik, i samme hus som forældrene boede i. Den ene ende af huset blev indrettet som værksted. Faderen lånte dem 500 kr. til at starte med. Hængsler og bygningsbeslag var noget af det første som blev produceret på fabrikken og derefter fragtet på trillebøre en halv mil (3,5 km) til Sulstrup Station og derfra videre til forbrugerne.

Broderen kom i bagerlære og derfor blev Peder Nielsen ene om fabrikken. Peder Nielsen ville gerne have fabrikken nærmere en togstation og købte derfor stor grund ved Brønderslev Station. På denne grund blev den nye fabrik bygget samt en privatbolig. Familien som bestod af Peder, Peders ægtefælle og tre børn flyttede dertil d. 1. april 1886 og efterfølgende kom et barn mere til.

D. 27. okt. 1899 nedbrændte hele fabrikken. På det sørgede den for beskæftigelse for ca. 45 mand. Derfor blev det straks ryddet op og fabrikken blev genopbygget. Beskæftigelsen i forbindelse med genopbygningen kom op på 90 mand, hvoraf de 20 var murere. Inden jul samme år var alt udvendig på bygningerne færdigt.

Datterselskabet ved navn Pedershåb Cementindustri Maskinfabrik blev stiftet i 1915. Det var et aktieselskab og blev ledet af P. Josephsen og P. J. Nielsen (P. J. Nielsen er søn af Peder Nielsen). Der blev fabrikeret rørforme fra 1895, men efterhånden kom der flere produkter til. Der blev bl.a. eksperimenteret med at udvikle en beton-blandemaskine, som hurtigt blev populær. Forme og maskiner til cementindustrien blev eksporteret til flere lande, men 1. verdenskrig satte en bremse for salget af maskiner. Før krigen blev der eksporteret maskiner til Norge, Sverige og Rusland. Efter krigen kom også Holland og England med på liste over kunder.

Blandemaskiner til beton fik navnet Jutlandia og blev ekspor-

teret til over 40 lande bl.a. til tilblivelsen af Panama-kanalen. Aktieselskabet: Pedershåb Cementindustri Maskinfabrik havde i perioden 1919-1920 en omsætning på ca. 1,1 millioner kr. I 1925 producerede fabrikken en prototype af en vejtrømler som blev solgt til et firma i Århus og denne produktion blev hurtigt populær. I samme år overtog firmaet et patent på motorlokomotiver fra Hr. H. S. Lindhardt. Modellerne H.S.L. Fordson og Ford/Fordson lokomotiver blev solgt i stort antal. Ellehammer vandløfter, brostensstamper, benzinstandere og beholdere blev også produceret på fabrikken.

Fabrikken i Brønderslev Aar 1893.

Pedershaab Cementindustri Maskinfabrik. 1915.

En af Peder Nielsens sønner Oscar Nielsen kom med i firmaet efter han havde haft et længere ophold i Amerika. Hurtigt blev han en del af den tekniske ledelse bl.a. eksperimenterede med en automatisk tagstensmaskine – det lykkedes dog først flere år senere.

Maj 1927 åbnede fabrikken en afdeling i København i Købmagergade 61. Produktprogrammet bestod nu af import af Bernard motorer, murstenmaskiner, tagstensmaskiner, rørstampermaskiner, maskiner til cementvare-industrien, maskiner til produktion af betonveje og mindre blandemaskiner til beton fremstilling. Beton-blandemaskinerne fik navnene Globe og Cyclone.

I 1931 udvidede virksomheden med et jernstøberi, hvor der blev fabrikeret stålvinduer og ståldøre. Fabrikens vinduer blev solgt til brug i staldbygninger, forretningsfacader og store firmaer.

I Pedershåb Maskinfabriks månedsblad fra 1934 oplyses det, at der fabrikres: motortromler 2 størrelser, motorlokomotiver, stålrambukke, rambukspil, piskespil vandpumper, blandemaskiner, svingkraner fastmonterede, trillebøre, alle mulige slags forme til brønde, kegler og cementrør, tagstenmaskiner, slæbeskovlsanlæg, læsseelevator og transportbånd og grusvaskeanlæg, autotrucks samt garderoberkabe.

Peder Nielsen, døde d. 21 marts 1936, 82 år gammel. Firmaet A/S Peder Nielsen ledes nu af sønnen Niels Juul Nielsen og dennes datter Rigmor Langeland. Rigmor Langeland var født Nielsen. Langeland giftede hun sig til, men efter mandens død, giftede hun sig tilbage til Nielsen igen. Peder Nielsens andre

to sønner Peder J. Nielsen og Oskar Nielsen videreførte daterselskabet Pedershåb maskinfabrik A/S og A/S Pedershåb jernstøberi.

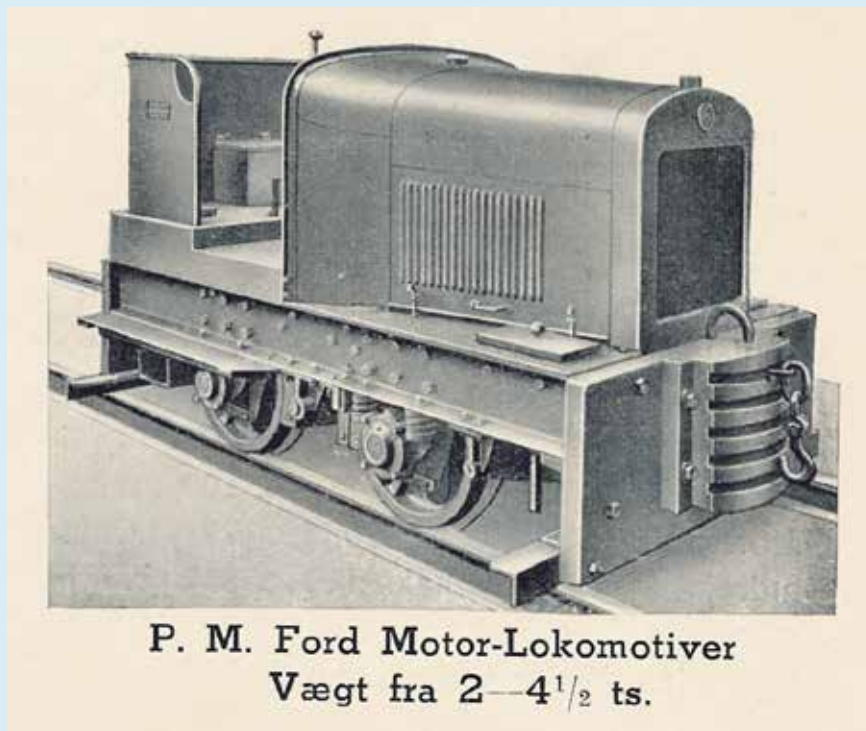

Lokotraktor (smalspors lokomotiv)

De første smalspors lokomotiver er der ikke nogen eksakt produktionsdato på, men det er oplyst at der i 1935 er følgende modeller. Model BB – 8 hk Lister dieselmotor, vægt 1,5 – 2 T, sporvidde 600 mm, 2 hastigheder begge veje. Model HSL Fordson lokomotiv 2 T, sporvidde 600 mm. Type C 10-36 med 16 HK Lister motor.

Jan – 1940 præsenteres type BWE, sporvidde 785 mm, vægt 6 T, 75 HK Bur Wain motor med gengas og 100 HK som diesel – Scania gearkasse

Maj – 40 kommer type FD med Ford motor, 50 HK, benzin. Type FWD med Bur Wain dieselmotor, 55 HK, vægt 3-5 T.

Snepløve

I en annonce fra 1940 vises sneplov type 40 til montering på lastbiler. Der blev produceret snepløve frem til 15. sept. 1970, hvor denne produktion blev overtaget af Borup maskinfabrik i Brande.

PEDERSHAAB MASKINFABRIK %

BRANDERLÆV
ROSENHAVN
TEL. 100-100

PEDERSHAAB SNEPLOV

PEDERSHAAB MASKINFABRIK %

BRANDERLÆV
ROSENHAVN
TEL. 100-100

Pedershaab Gruspredemaskine
KUN NÅ EN FØRÅR LÅNGS EN GRUSPREDE

P.M. GRUSSPREDER TYPE B

PEDERSHAAB MASKINFABRIK %

1936 - PM 30

Type PM 30 er en spandekæde grave-maskine med en udligger på 10 m og 8 m gravedybde. Årgang 1936

PEDERSHAAB MASKINFABRIK %

BRANDERLÆV
ROSENHAVN
TEL. 100-100

Teglværker, Grus- Sten- og Mergelløjer, Entreprenører:

Grøvemaskiner

Slæbeskivning

Løsneløfter

Transportbånd

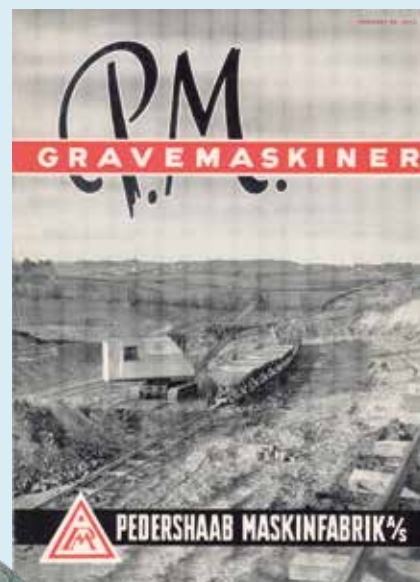
Motorlokomotiver

1937 - PM 1A

I Marts 1937 præsenterede Pedershaab gravemaskine for første gang Type PM 1A slæbeskovlsmaskine med 40 HK motor, 12,5 m udligger og 400 L skovl. Maskinen kunne ved transport meget nemt skilles ad og transporteres rundt med f.eks. Jernbane. 4 år efter i 1941 kunne maskinen leveres med højdeske, bundtømning og skovl på 500 L. Dybdeske, grab, jordstamper, rambuk og kran og

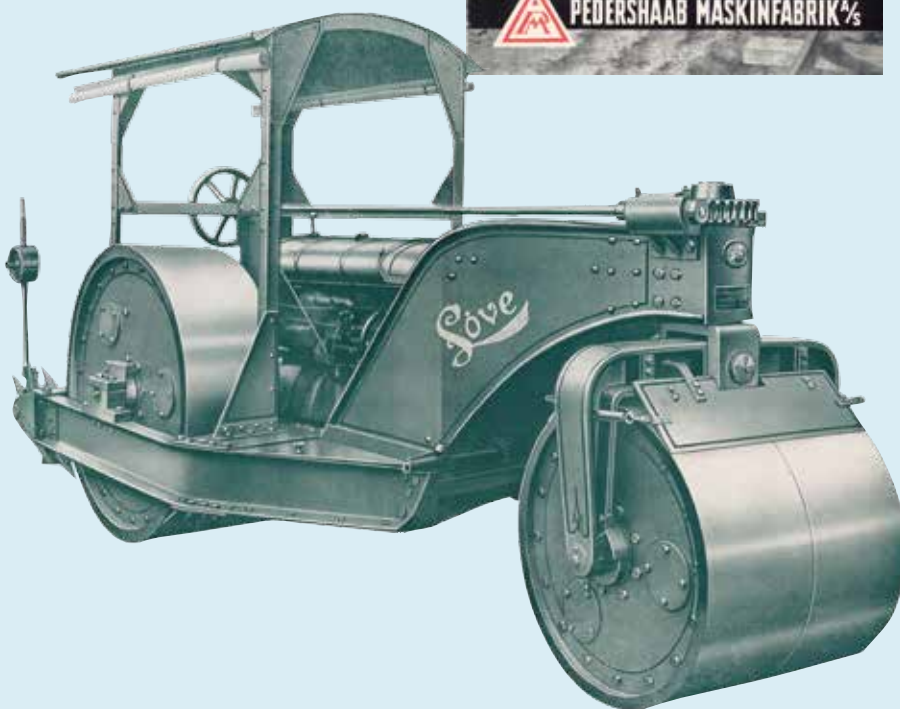
naturligvis stadig som slæbeskovlsmaskine. Derudover med træførerhuse, stål-førerhuse og flere forskellige udførelser – især under krigen, hvor der var mangel på næsten alt.

Grenå motorsamling har en PM1, Abildå brunkulslejer har 2 PM1 og i Mønsted kalkgruber ligger gravearm til en PM1, som er en højdegraver arm.

1942 - PM tromler

I 1942 kunne der leveres PM tandem tromler 3-4 og 7-8,5 T og PM tromler 3 valsede 6-8-10-12 T

P.M.-VEJTROMLE
med Gas-Generator

Den første af denne slags, den er en 3-4 tons, med en motor af 40 HK, og en udligger af 12,5 m. Den er bygget af stål og er meget robust. Den kan transporteres på jernbane og på vej. Den er meget nem at betjene og har en meget høj effektivitet. Den er bygget af stål og er meget robust. Den kan transporteres på jernbane og på vej. Den er meget nem at betjene og har en meget høj effektivitet.

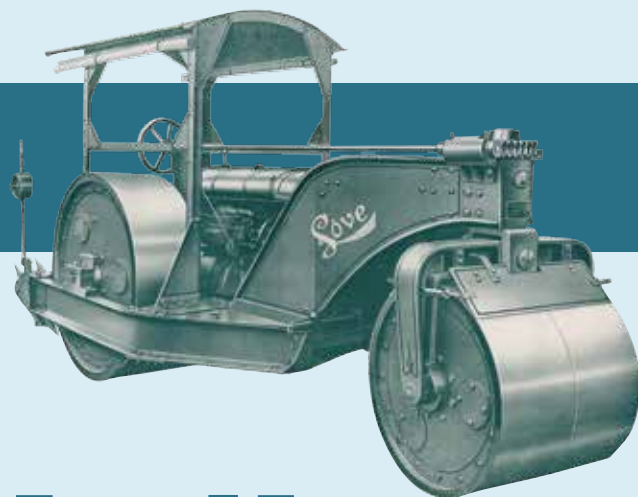
P.M. MARKED FOR BRUGT VARE

Også i 1942 kunne der leveres PM tandem tromler 3-4 og 7-8,5 T og PM tromler 3 valsede 6-8-10-12 T.

"Pedershaab" Tromle
leveres i 8-10 og 10-12 Tons Udførelse

Artiklen fortsættes i næste nr.

Denne artikel om Pedershåb Maskinfabrik's historie, er anden del og kommer til at strække sig over 3 numre af Pioneren.

Pedershåb Maskinfabrik

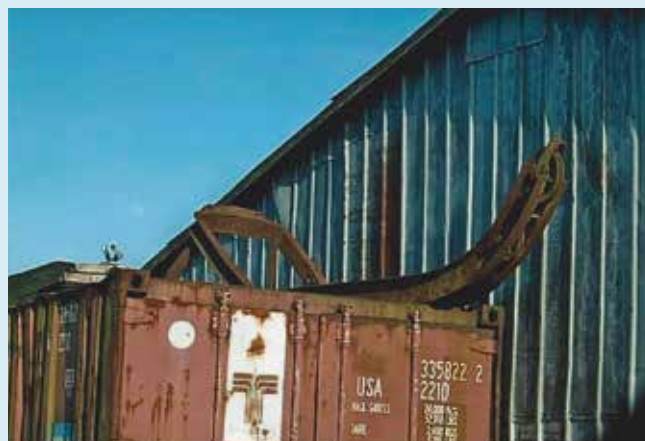
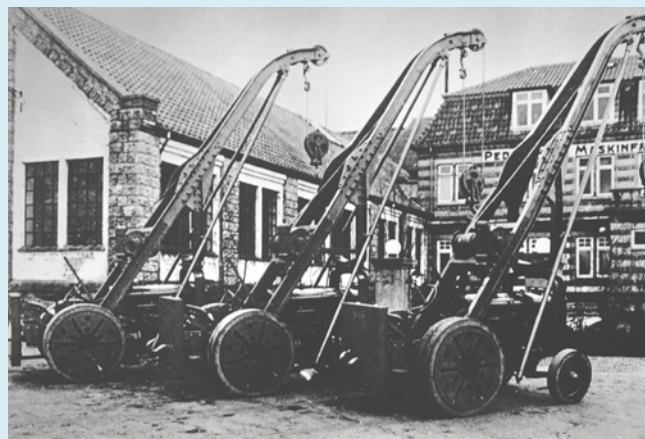
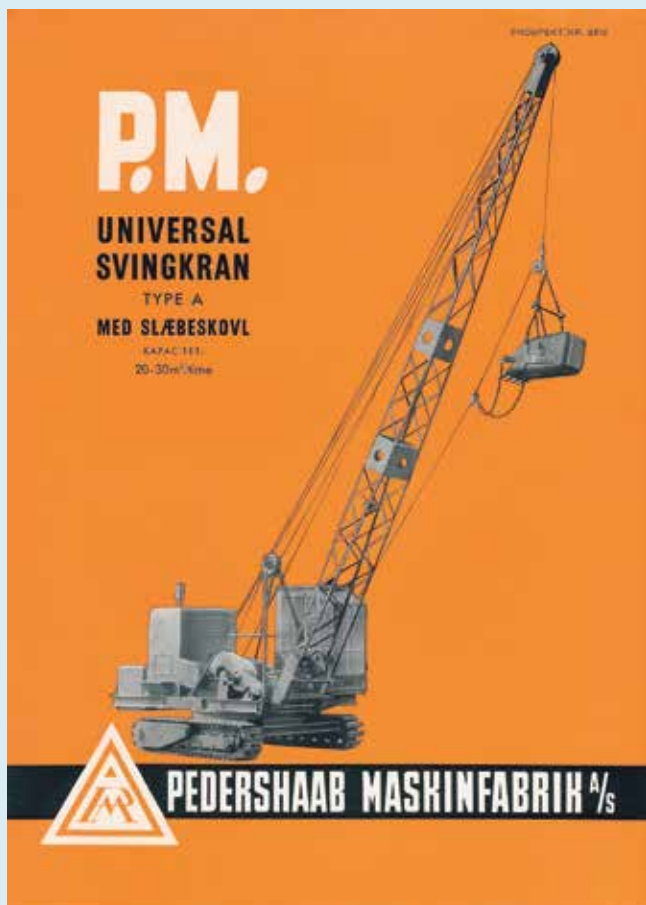
TEKST OG BILLEDER: BENT-OLE LARSEN

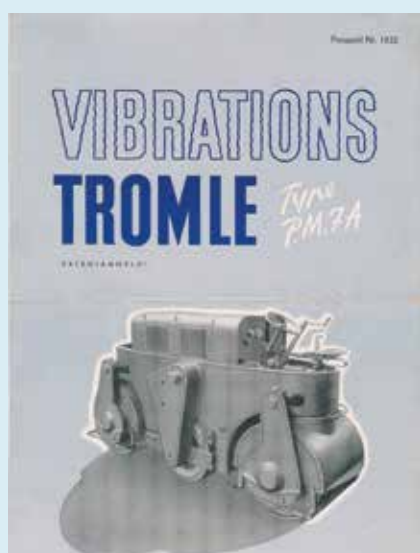
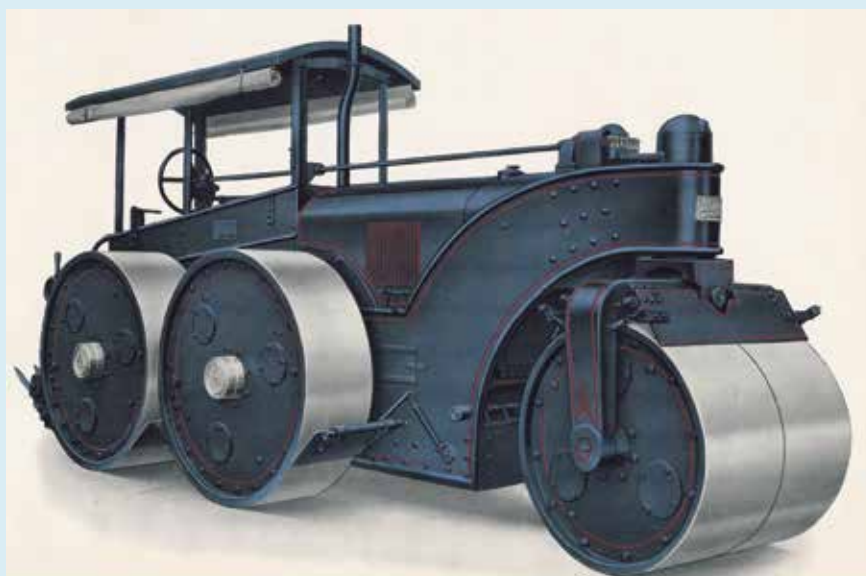
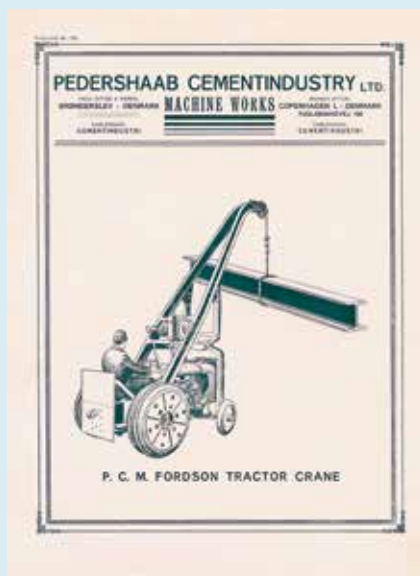
1943 - PM 800

I August 1943 kom endnu en gravemaskine til og det var PM 800 svingkran. Svingkranen kørte på skinner og var med et enkelttromle-spil til kranopgaver, motor med 2 cyl. på 7,5 HK. Maskinen kunne også leveres med dobbelttromle-spil og med 12 HK motor. Denne maskine kunne bruges til lettere gravearbejde som slæbeskovsmaskine eller på pram til grøfterensning. Senere kunne maskinen leveres med larvebånds under-

vogn. Denne maskine kunne i 1944 leveres som en rambuk-maskine. Senere i 1953 kunne PM 800 leveres med dybdeske og højdeske.

Opbygningen af denne maskine er lidt speciel, da førerhuset og motorkassen er påsat hver for sig. Vinduerne på førerhuset var støbte rammer med glas af samme type som til bygninger og som Pedershåb jernstøberi selv producerede.

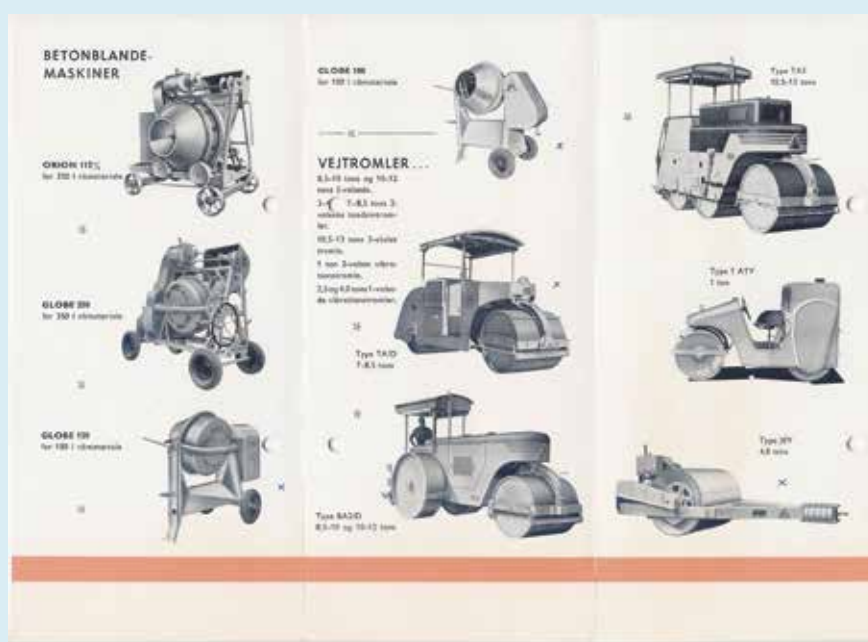
1945 - Tromle 7A

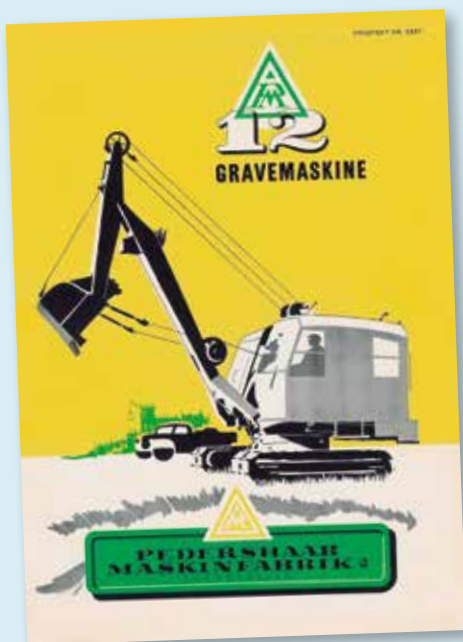
Den første vibrations tromle kom i 1945. Det var en 3 akslet tromle med 3 valser og styrbar på første og sidste valse. Vægt imellem 7-8,5 T – 4 cyl. Perkins motor på 28 HK. Midtervalsen kunne løftes og tromlen bruges som 2 valset.

1950 - 1 valset tromle

PM envalset tromle med vibration i 1950. Tromlen er patentanmeldt. 2 modeller type CEV 3,5 T og CEV 4,5 T. Nødvendig HK min. 28 HK og typisk med Fordson motor.

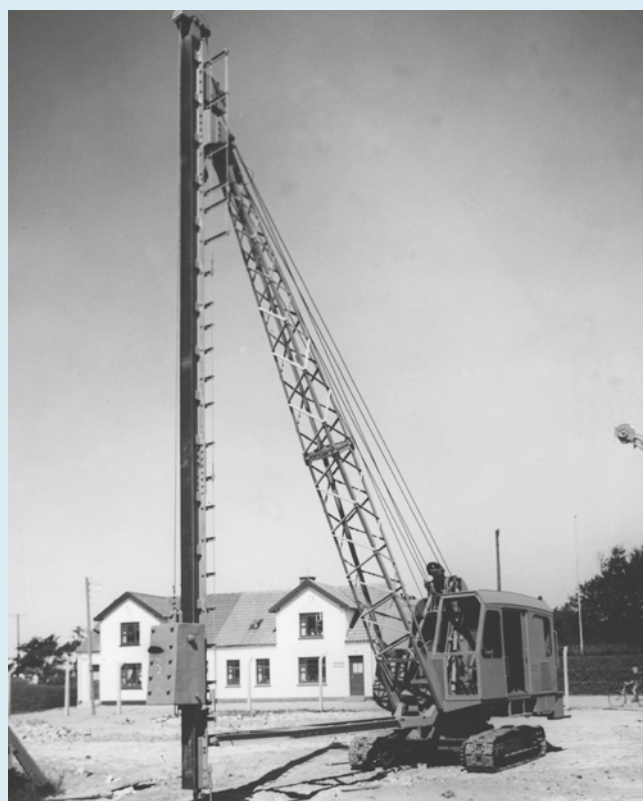
I 1960 produceres en ny model Type JEV (ny typebetegnelse KEV) – vægt 4 T. I denne her model kunne den leveres med 3 forskellige motorer, Lister type HA2, Deutz type A2L 514 og Fordson major motor. Den kunne også leveres med kraftoverførings-aksel og derved trukket af en traktor – eventuelt med tvillinghjul eller halv-bælter. Denne model havde typebetegnelsen FEV.

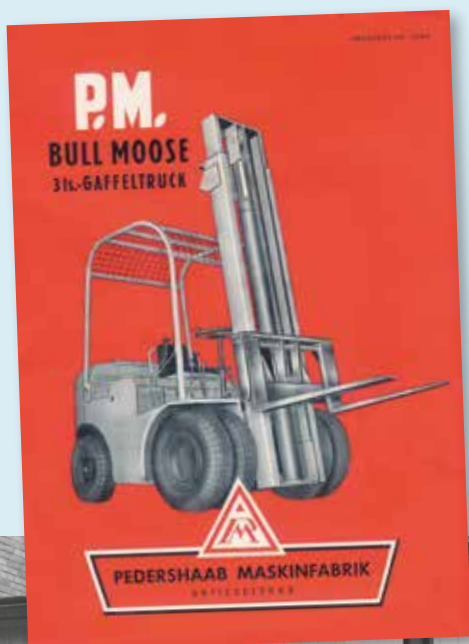
1953 - PM 12

En ny gravemaskine kom til i 1953. En PM 12, vægt 12 T. Den har en motor på 27-30 HK, Lister eller Petter var de 2 motorer, der kunne vælges i mellem. Udligger på mellem 9-11 M, 400 l skovl og af typen slæbeskovlsmaskine. Den kunne leveres med dybdeske, højdeske og grab. PM 12 kunne også leveres som kran og med tværligger for enden af bommen, hvilket var meget anvendelig som byggekran. Sidste serie bestod af 10 maskiner. Derefter udgik den af produktion i 1966.

1954- PM tromle TA 3/D

3 valset tromle med styring på forreste valse på 10,5-13 T. Motoren var enten Bedford benzin med 50 HK eller Fordson Major diesel på 40 HK. Senere kom den med Fordson type 954E. Den midterste valse kunne løftes og tromlen var nu som 2 valset.

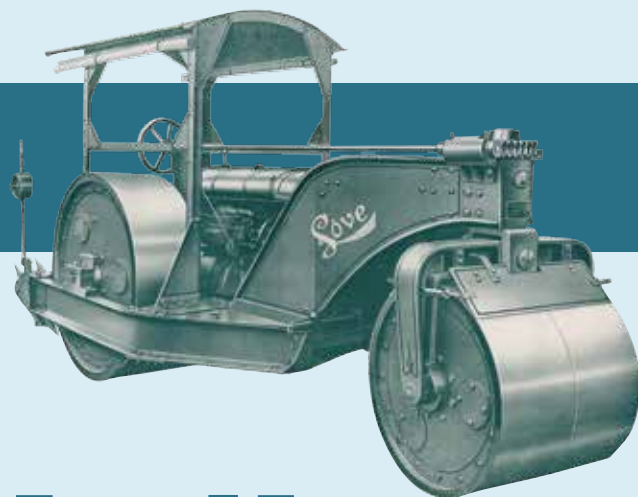
1955 -Gaffeltruck

Gaffeltruck ved navn Bullmose truck type 3 TS. Gaffeltrucken var en licensfremstilling fra en Canadisk maskinfabrik: Canadian Mobile CO LTD.

Artiklen fortsættes i næste nr.

Denne artikel om Pedersshåb Maskinfabrik's historie, er tredje og sidste del.

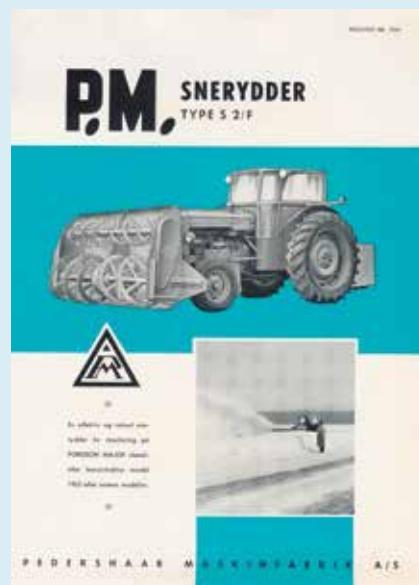

Pedersshåb Maskinfabrik

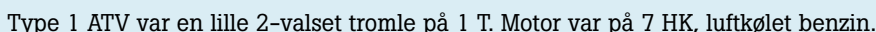
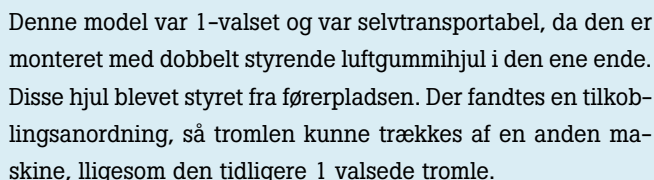
TEKST OG BILLEDER: BENT-OLE LARSEN

1955 - PM snerydder

PM snerydderen var en sneslynge som blev monteret foran på en Fordson Major traktor. De første traktorer af denne model kunne ikke leveres med reduktionsgear og derfor blev en aksel monteret bag på traktoren med mindre hjul og snekæder på. Disse hjul blev drevet af baghjulene på traktoren og traktorens baghjul blev løftet fra jorden ved hjælp af hydraulik. Hastigheden på traktoren passede nu til kapaciteten på sneslyngen. Senere i 1960 kom Fordson med reduktionsgearkasse på traktoren og der kom en ny type sneslynge S 2/F.

Tromle BA 2/D kunne fås i 2 modellerne 8,5 – 10T og 10-12 T. Motoren var en Lister type FR. Alternativ motor var Deutz diesel eller Fordson Diesel.

1960 - Tromle

Type TA/D var en tandemtromle på 7 – 8,5 T. Motoren enten en Lister eller Deutz. Lister-motoren var med 3 cylindre, luftkølet og på 28,8 HK. Særligt kendetegn var, at der er indgang til førerpladsen fra begge sider.

1960 - Pedershåb byggede nyt i København

Pedershåb Maskinfabrik salgsafdeling, reservedels og værksteder samles i nyopførte bygninger med adresse på Sønderlundsvej i Herlev. Københavns afdelingen servicerede alt øst for Storebælt og på adressen lå også A/S Lister Marine-diesel.

Pedershåb Maskinfabrik har været forhandler af Lister motorer i mange år og tog derfor også marinemotorer med på motorprogrammet. Københavns afdelingen tog sig af Lister Marines program i hele landet. Omsætningen i Københavnsafdelingen havde i dette år en omsætning på 10 millioner kr. og samlet i Pedershåb på ca. 40 millioner kr.

1962 - Nyt salgsprogram af maskiner

I takt med at egenproduktionen af entreprenørmaskiner blev formindsket søgte fabrikken nye agenturer på entreprenørmaskiner. Det blev til et meget bredt program - ikke mindst for at kunne levere til de kunder, der kendte til Pedershåb Maskiner i forvejen.

I 1962 blev et samarbejde med tyske SCHEID indledt. De har mange typer og modeller af tromler. De har kort sagt tromler til alle forhold og opgaver. Pedershåb blev forhandler af følgende maskiner: Åkermann, Wesserhütte (wiregraver), Wesserwolf (mobilgraver m. wirer), Hydrowolf (hydrauliks på bånd), Cross (mobilgraver), Bergtechnik (Larvebåndlæsser med motor bag), Vibromax (stamper og betonværktøjer).

Hanomag entreprenørmaskiner kommer på listen i 1964.

1963 – Græsklipper

Græsklipperen monteres på siden af traktoren og er til at klippe grøftekanter langs vejene. Maskinen er fuld hydraulisk.

1963 - Gigant

Gigant rendegraver blev monteret på en Fordson traktor. Traktoren havde en vægtsklods foran på traktoren. Produktionen af denne model blev stoppet grundet for store produktionsomkostninger. Uggerby Maskinfabrik i Brønderslev fortsatte denne produktion. Gigant bliver produceret på Uggerbys maskinfabrik i perioden 1963-1970.

1970 - Ny afdeling

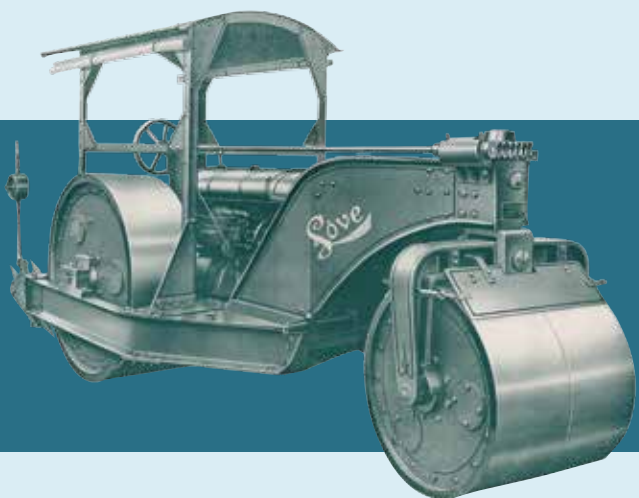
En ny afdeling i Århus bliver taget i brug i helt nybyggede lokaler d. 7. dec. 1970 på Lilleringsvej 8-19 i Harlev J. Peder J. Nielsen døde d. 9. maj 1970.

1972 - farvel til Pedershåb Maskinfabrik

I 1972 blev aktiemajoriteten solgt til FLS Industries, som i 1990 overtog det hele og navnet skiftede til Pedershåb A/S. Pedershåb A/S eksisterer stadig. Læs mere på: www.pedershaab.com

Vidste du?

Når en Pedershåb maskine gik itu eller der skete noget ubelejligt med maskinen, fik den øgenavnet: Peder Håbløs. Op til år 1959 blev navnet "Købestævne" brugt om en entreprenør-maskinudstilling.

Efterskrift

Dette er historien om Pedershåb Maskinfabrik og der er helt sikkert noget jeg har glemt og derfor ikke er med i denne beskrivelse. Denne beskrivelse af Pedershåb omhandler mest entreprenør-materiel, da det er det, jeg har viden om. Pedershåb Maskinfabrik producerede igennem tiden rigtig meget forskelligt udstyr og havde sammenlagt et meget bredt program at tilbyde. For ikke at nævne alle de ting, der er blevet eksperimenteret med på fabrikken.

PM maskiner med PM logo på, findes mange steder stadig i Danmark og rundt i hele verden. Mange maskiner anvendes stadig.

Tak til Pedershåb Maskinfabrik for materiale til denne historie.

MVH. Bent-Ole Larsen (1392)